

עין משפט ז.

או"ח סימן רב סעיף ז

ח. תמרים שמעך אותם ביד ועשה מהם עיסה והוציא מהם גרעיניהם אפי' הכי לא משתנה ברכתן ומברך עליהם פרי העץ^ב, ובסוף מעין שלש.

עין משפט זז.

או"ח סימן רח סעיף ו

ו. קמח של אחד מה' המינים ששלקו והיינו שבישלו הרבה וערכו במים או בשאר משקין, אם היה עבה כדי שיהיה ראוי לאכילה וללועסו^ל בפה מברך עליו בורא מיני מזונות ואחריו על המחיה, ואם היה רך^מ ודליל כדי שיהיה ראוי לשתיה מברך עליו שהכל ואחריו נפשות.

או"ח סימן שכא סעיף יד

יה. יג. אין מגבלין הרבה קמח קלי^נ שמא יבא ללוש קמח שאינו קלי^ס.

וה"ה מי אבטיחים אם הם צלולים שירד העכור למטה מברכים עליהם שהכל כ"כ הלק"ט בח"א סי' ס"ג ויש שחולקים וכתבו לברך אדמה וכיון שיש מחלוקת יש לברך שהכל, וכ"כ בכן איש חי פ' פנחס אות ט'. אבל אם אוכל מן הפרי ג"כ אין צריך לברך עליהם דברכת הפרי פוטרתן. שם.

וה"ה אגוזי קוקוס שיש בהם מים צלולים מברך על המים שהכל, ואם אוכל הפרי א"צ לברך על המים שנפטרים בברכת הפרי, כה"ח אות ס"ב.

והמוצץ משקה מן הפרי מברך ברכתו הראויה לפרי ושיעורו בכזית לברך ברכה אחרונה דזה חשיב אוכל, כ"כ הפר"ח, והיינו במוצץ ע"י לעיסה שנותנם בתוך פיו ולועס בשיניו אז דנים אותו כאוכל, אבל במציצה שאין בה לעיסה אינו מברך אלא שהכל דדינו כשתיה כיון שתופס הפרי בידו ומוצצו ואז שיעורו ברביעית לברכה אחרונה, אך לענין ברכה אחרונה לא יברך כיון שא"א שימצוץ שיעור רביעית בתוך כדי שתיית רביעית וא"כ אם לא אוכלו ע"י לעיסה אין מברך כלל ברכה אחרונה רק ברכה ראשונה שהכל, וכ"כ בכן איש חי פ' מסעי אות ח', ועיין בכה"ח אות ס"ג.

ודעת הרמ"א כדעת התה"ד דאם מרוסקים לגמרי מברך שהכל, וכיון שיש מחלוקת בזה יש להכין מאותו המין פרי שלם ולברך עליו עץ ואם א"א אין לברך אלא שהכל ולאחריו בורא נפשות, ועיין בכה"ח אות נ"ז. ועיין ביביע אומר ח"ט סימן כ"א שפסק לברך בפה"ע תמיד וכן בירקות המרוסקים לגמרי מברך האדמה.

ל. היינו למועכו בפה ואח"כ לבולעו, ועיין בכה"ח אות ל"ו.

מ. ואפי' עשוי לרפואה כיון שנהנה ממנו מברך עליו, ב"י.

נ. ברייתא שבת קנ"ה וכו' יוסי ב"ר יהודה, הרי"ף והרא"ש והרמב"ם בפ' כ"א.

ומה שהוסיף הרמ"א היינו נתינת מים טעות הוא דהשו"ע בסי' שכ"ד סעיף ג' מתיר בנתינת מים, וכאן הגיבול הוא מה שמערב ולש, כה"ח אות פ"ז מאחרונים.

ס. הגם שבקמח קלי שקולין אותו בתחלה בתנור אין בו משום גיבול מ"מ אסור ללוש ממנו הרבה גזירה שמא יבא ללוש קמח שאינו קלוי שיש בו איסור תורה. ובקמח

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ומותר לגבל קמח קלי ע מעט מעט פ.

יד. תבואה שלא הביאה שליש וקלו אותה וטחנו אותה טחינה גסה הרי היא כחול ז ונקראת שתיתא מותר לגבל ממנה בחומץ אפי' הרבה, והוא שזה יהיה רך אבל בקשה אסור שנראה כלש. ואפי' ברך שמותר צריך לעשות בשינוי ק שנותן השתיתא ואח"כ נותן החומץ.

עין משפט ט. אר"ח סימן שכח סעיף לו

לו. לט. כל אוכלים ומשקים שהם מאכל בריאים מותר למי שיש לו מיחוש בעלמא לאכלן ר ולשתותן, ואפי' שהם קשים לקצת בריאים ש

שאינו קלוי ללוש אפי' מעט מעט אסור, מ"א ס"ק י"ז, והיינו אפי' חיוב אם יש שיעור כגרוגרת, כה"ח אות פ"ט.

ע. דס"ל לשו"ע דבנתינת מים לבד לקמח אינו חייב עד שיגבל וע"כ כשמשנה בגיבול במעט מעט מותר דהקלי לאו בר גיבול. מ"א ס"ק י"ח. אך כיון שמר"ן השו"ע בסי' שכ"ד סעיף ג' הביא סברת סה"ת דפוסק כרבי שבנתינת מים חייב יש לחוש לדבריהם, כה"ח אות צ'.

פ. משמע דאין חילוק בין בלילה רכה לעבה, אך בסעיף ט"ז לדעת הי"א צריך רכה וע"י שינוי, כה"ח אות צ"א.

צ. רמב"ם בפ' ח' פסק דהמגבל בעפר הרי זה תולדת לש, ואין גיבול לא באפר ולא בחול הגס, ולא במורסן וכיוצא בהן. אבל הראב"ד חולק וכתב דבאפר בנתינת מים זהו גיבולו ומה שאמרו שלא בר גיבול היינו שאינו מחוסר גיבול, וכ"כ התוס' בשבת דף י"ח ע"א. וכיון שזה דבר תורה קיי"ל לחומרא ח"א כלל י"ט אות א'.

ק. ובט"ז ס"ק י"א כתב דקמח מצה אסור לערבו אפי' בבליילה רכה בסכין עם יין ועם מי דבש כיון שלא ידוע מה נותנים תחלה בחול א"א לעשות בו שינוי ואסור. ויש מתירין בזה בשינוי, כה"ח אות צ"ג.

ו. ואסור להשתין על עפר וטיט משום גיבול, מ"א ס"ק י"ט, הגם שקיי"ל שאינו חייב עד שיגבל מ"מ אסור אם אין לו צורך בזה. מ"מ אם הוא במדבר שכל העפר כן והוצרך לזה יש להתיר דלא גזרו בזה כמו בשלג. כה"ח אות צ"ו.

ז. ואסור לירוק הדם המילה לתוך העפר בשבת, ברכי יוסף ביו"ד סי' רס"ה אות ט"ז. כה"ח אות צ"ה.

ח. ממשנה וגמ' בשבת ק"ט, ומכאן יש להתיר לשאוף טבאק ולא כמי שאסר ברכי יוסף אות י"ד, ועיין בכה"ח אות רי"ג.

ש. הב"ח הגיה לקצת דברים, וכן בלבוש ועיין בכה"ח אות רט"ז, ובעת דבר רח"ל מותר לקחת חיסון גם בשבת.

ודבר שצריך בישול ובישלו מע"ש מותר לשתותו בשבת דאין חשש שמא יבשלנו בשבת, ובפרט אם התחיל לשתותו מע"ש יש להקל, מ"מ מרמב"ם נראה דאפי' בישלו מע"ש ואין

ומוכח שזה לרפואה מותר.

לו. מ. וכל שאינו מאכל ומשקה בריאים אסור לאכלו ולשתותו לרפואה ה' למי שיש לו מיחוש בעלמא והוא מתחזק והולך ככריא, אבל אם אין לו שום מיחוש א מותר.

הגה: ואם נפל למשכב ג"כ מותר ב דלא גזרו בו משום שחיקת סממנים.

דף לח:

עין משפט א.

א"ח סימן קפז סעיף ב

ג. יברך המוציא לחם מן הארץ א. ויתן ריוח בין לחם ובין מן הארץ.

הגה: אם רבים הם יכוונו לשמוע הברכה ויענו אמן, וגם המברך יכוון לאמן

חשש שמא יבשלו בשבת אסור משום שחיקת סממנים, אם לא שהתחיל מלפני שבת שיש להקל, כה"ח אות רי"ח.

ת. מ"מ אם מערבו עם מאכל אחר והמאכל השני הוא הרוב יש להקל, כה"ח אות רי"ט. ופילפל לבדו שאינו מאכל בריאים כמו שהוא אסור לאכלו לעצור השילשול, ועיין בכה"ח אות ר"כ.

חילתית הגם שאינו מאכל ומשקה בריאים שאסור למי שיש לו מיחוש בעלמא, מ"מ אם התחיל לפני שבת מותר לקחתו גם בשבת שאם יפסיק יחלה, כה"ח אות רי"ז.

א. בטור כתב דאם אוכל אותם לרעבוננו או לצמאאו ואין לו חולי מותר, והב"י כתב עליו אפי' אינו רעב וצמא מותר, אבל המ"א בס"ק מ"ג כתב לדקדק מדברי הטור דאם עושה אותם לרפואה אסור אפי' בכריא וכ"כ האחרונים, כה"ח אות רכ"א.

ב. שהרי אמרו שצרכיו נעשים ע"י גוי כמו בסעיף י"ז.

ומותר לאכול מהאוכלין המרפאין כיון שאינו עושה מעשה, ב"י, אבל הב"ח חולק דאם הישראל בעצמו אוכל או שותה הרי עושה בכך מעשה שאין הבריאים אוכלים אותם, וכ"כ הט"ז בס"ק כ"ה, אולם המ"א והאחרונים הסכימו לדברי הב"י ודלא כהב"ח, כה"ח אות רכ"ב.

ג. ברכות ל"ח ע"א, ואם בירך מוציא לחם בלי הה"א יצא, ומברכים המוציא לחם מן הארץ ולא תבואה כיון שעתידה להוציא לחם, כמבואר בסוף כתובות ולזה אמרו מן הארץ ולא מן האדמה לרמוז על ארץ ישראל או י"ל דתיקנו כלישנא דקרא "להוציא לחם מן הארץ".

ח כתב השל"ה דצריך לכוון בברכות השולחן יותר משאר ברכות כי המאכל והמשתה מביא האדם לידי גסות וגובה לב, כה"ח אות כ"ה.

שאומרים ד.

עין משפט ב ג ד. אר"ח סימן רה סעיף א

- א. על הירקות מברך פרי האדמה ואפי' בישראל ה.
ה"ה כל הפירות והקטניות שטובים הן חיים י הן מבושלים מברך לאחר
בישולם כברכתם הראויה להם קודם שיבשולם.
דברים שטובים כשהם מבושלים יותר מחיים ז כמו דלעת וסלקא וכרוב ח
כשהם חיים מברך שהכל, ולאחר בישולם מברך פרי האדמה.
ב. שומים וכרתי ט כשהם חיים פרי האדמה, וכשהם מבושלים שטובים
פחות מברך עליהם שהכל.
הגה: ואפי' בישראל עם בשר ונשתבחו אין השבח מצד עצמן אלא מצד הבשר י

ד. וּגַם הַעֲוֹנִים יְכוֹוְנוּ לְהוֹצִיא הַמְּבֻרָךְ בְּאִמְרַת אִמֵּן שְׁלֵהֶם, ד"מ בשם הירושלמי
ובדיעבד אפי' לא ענו אמן רק כיוונו לצאת בברכתו יצאו, ולא יענו ברוך הוא וברוך
שמו משום הפסק, שם אות כ"ז.

וּכְתַב מֵהֶרָץ דֵּהֲנֹתָן רִיחַ בֵּין לַחַם לַמֶּן הָאֶרֶץ מִבִּטְחָה הוּא שְׁאִינוּ נִיזוּק בְּאוֹתָהּ סְעוּדָה,
שם אות כ"ח.

ה. ברכות ל"ה, ואם טעה וכירך עליהם בורא מיני דשאים יצא בדיעבד, וה"ה בירך על
הקטניות בורא מיני זרעים, ועיין בכה"ח אות א'.

ומה שגם בבישולם מברך אדמה היינו בטובים חיים ומבושלים, אבל בחשובים יותר כשהם
מבושלים אז בחיים מברך עליהם שהכל, ואם הם בהיפך כשהם חיים אדמה, ומבושלים
שהכל, וכל זה באכלם לבדם אבל עם פת הפת פוטרן. וכל דבר שאין דרך בני אדם לאכלם
חיים מברך עליהם שהכל כשאוכלם חיים שלא נוטעים אותם אלא לאוכלם מבושלים, כה"ח
אות ג'.

ו. והיינו שרוב בני אדם אוכלים אותם ג"כ חיים, שם אות ה'.

ז. ה"ה כשטובים כבושים מברך עליהם האדמה כמו בלפת בסעיף ה'. ושיעור כבוש כאן
נמדד מזמן שמשנתה טעמו ע"י הכבישה ולא תלוי במעת לעת, ויש דברים שרק לאחר
ג' ימים משנתה טעמו ע"י כבישה, כה"ח אות ז'.

ח. ויש מין כרוב שראוי לאכילה חי כמו המצוי בזמנינו ועליו מברכים בחי אדמה, ונוטעים
אותם על דעת כן, כה"ח אות ח'.

ט. ויש חולקים וס"ל להיפך וכתב הב"ח כיון שיש מחלוקת בזה יברך עליהם בין
חיים בין מבושלים שהכל ודבר זה משתנה לפי הזמן והמקום, ועיין בכה"ח אות ט'.

י. ובסי' ר"ב סעיף י"ג לגבי אגוז בדבש מברך על האגוז והגם שהשתנה מכח הדבש שם
האגוז עיקר והדבש בא רק לתקן האגוז אבל כאן הבשר עיקר, מ"א ס"ק ה'.

והסכימו האחרונים לחילוק המ"א, ושאיין חילוק בין פרי העץ לאדמה ודלא כדברי הט"ז

וע"כ כיון שהם נשתנו לגריעותא מברך עליהם שהכל.

או"ח סימן רב סעיף יב

יב. יד. כל הפירות שטובים הן חיים הן מבושלים כ כמו תפוחים ל ואגסים מברך עליהם פרי העץ. ופירות שאין דרך לאכלם חיים מ אלא מבושלים, האוכלם חיים מברך שהכל נ וכשהם מבושלים פרי העץ.

עין משפט ה.

או"ח סימן תפא סעיף ד

ה. ה. יוצא אדם במצה שרויה ו והוא שלא נימוחה, אבל אם בישלה אינו

שחילק בזה בין פרי עץ לפרי אדמה, כה"ח אות י', ועיין שם עוד.
כ. ואפי' כשהם מבושלים טובים יותר מחיים מ"מ כיון שנאכלים גם חיים מברך העץ, מ"א סי' ר"ה ס"ק ג'.

ל. והמרק שלהם אם כוונתו לאכול הפרי ואגב שותה המרק שהוא הרוטב שלו הרי זה נפטר בברכת פרי העץ, אבל אם כוונתו לשתות המשקה מברך עליו שהכל, כה"ח אות צ'.

מ. והעיקר הקובע אם דרך רוב בני אדם של אותו מקום לאוכלם חיים ולא מועיל מה שראויים לאכלם חיים, וי"א דצריך רוב של אותה מדינה ולא רק של אותו מקום, כה"ח אות צ"ב.

נ. הגם דהכוסס חטה ואורז אף שאין דרכם בכך מברך עליהם אדמה צ"ל דהם חשובים אבל פירות שאינם ראויים חיים לא חשיבי וע"כ מברך עליהם שהכל, וקמח חיטים מברך עליו שהכל, כה"ח אות צ"ג.

ו. ומה שמברך עליהם חיים באינם ראויים שהכל, היינו בראויים ע"י הדחק אבל בלי זה אינו מברך כלל ופשוט וכמו בסעיף ב'.
ואם דרכם לאכלם רק חיים ובשלם מברך עליהם תחלה שהכל ובסופם בורא נפשות, רמב"ם פ"ח הלכה ג'.

ס. מבריייתא שם דף מ"א וכרכי יוסי, וכתב הב"י מהרוקח דוקא אם רוצה לשרות אותה במים או ביין קרים מותר, אבל בתבשיל חם או במים רותחים אסור, והיינו שהיד סולדת בהם. פר"ח. וגם בכלי ראשון אם אין היד סולדת בהם מותר ויצא, והב"ח כתב להחמיר גם בכלי שני משום דליכא טעם מצה בזה אם לא שזה צורך גדול. כה"ח אות מ"ה. ועיין בכרכי יוסף דהסכמת האחרונים שעדיף שיפורר המצה לפירורים דקים אם הוא אדם זקן ויוצא ידי חובה ועדיף מלשרות אותה במים. כה"ח אות מ"ו.

ו. ומשמע מלשון השו"ע אפי' שרויה ביין מותר ויוצא בה, אבל מלשון הרי"ף והרמב"ם והרא"ש משמע דוקא במים אבל ביין זה מבטל טעם המצה ואסור, וע"כ אין להקל ביין אם לא שהוא חולה. וגם במים כתב הרי"ף דלא התירו אלא לזקן או חולה וגם מלשון השו"ע משמע דזה רק דיעבד כה"ח אות מ"ז. אבל במרק לא יצא שזה מבטל טעם מצה, וכל זה כששורה המצה בהם זמן מה אבל להטביל ומיד להוציא אין זה מבטל טעם מצה. שם באות מ"ח.

יוצא בה ידי חובה ע.

עין משפט ו. או"ח סימן תעג עניף ה

ה. ה. הירקות שיוצאים בהם ידי חובה בפסח מדין מרור הם: חזרת פ, עולשין, תמכא, הרחבינא, שהם מיני עשבים מרים, ומרור.

ויוצאים בעלים שלהם וכן בקלחין אבל לא בשורש ז שלהם, ובעלין אין יוצאין אלא א"כ הם לחים ק, ובקלחים יוצאין בין לחים בין יבשים אבל לא בכבושים ר ולא שלוקים.

כולם מצטרפים לשיעור כזית, ועיקר המצוה בחזרת, ואם אין לו חזרת יחזור אחר הסדר שלהם כפי שהם שנויים במשנה.

הגה: אם אין לו אחד מאלו המוזכרים יקח לענה או ירק אחר מר.

הגה: חרוסת יעשה אותה עבה זכר לטיט, ואח"כ נותן בה מעט יין אדום זכר לדם.

ע. שאז בטל ממנה טעם מצה, והט"ז בס"ק ב' כתב הגם שאם בלע מצה יצא ולא בעינן שיטעם טעם מצה כמו במרור, אבל מ"מ היא בעצמה צריך שיהיה בה טעם מצה, וע"י בישול בטל ממנה טעם מצה. כה"ח אות נ"ב.

ה"ה אם כבש את המצה מעת לעת הוי כמבושל ואינו יוצא בזה. ובמבושלת שאינו יוצא בה אפי' לזקן וחולה וגם בדיעבד אינו יוצא. כה"ח אות נ"ד.

פ. היינו חסה, ואע"פ שאין בה מרירות ויש בה מתיקות מצוה בחזרת, כ"כ הב"י, ותחילתו מתוק וסופו מר זכר לשיעבוד שבהתחלה היה בפה רך ואח"כ בפרך. ורמז יש בה דרחמנא חס עלן.

ו. ובפולין ובארצות אשכנז שלא היה מצוי נהגו לקחת כרי"ן אך הוא חריף מאוד וא"א שאדם יאכל ממנו כזית ע"כ היום יש לחזר אחר חסה ולאכול ממנה כזית. כה"ח אות ע"ב.

ז. היינו בשורשים הקטנים המתפצלים לכאן ולכאן, אבל השורש הגדול שבו עומד הירק הוא בכלל קלח, ט"ז בשם מהרי"ו, והמ"א כתב שלא יקח מה שלמטה מן הקרקע דהוי שורש, ולכתחלה טוב לחוש אם לא שזה בשעת הדחק. כה"ח אות ע"ו.

ק. דעלים יבשים הם כעפרא בעלמא, רש"י דף ט"ל ע"ב. ולכן צריך שהעלין יהיו לחים ולא כמושין, וכ"כ המ"א בס"ק י"ג דיש להחמיר בזה, וכן שלא יהיו כבושין. כה"ח אות ע"ח.

ר. פי' רש"י היינו בחומץ, וה"ה אם שרה אותם מעת לעת אפי' במים הוי כבוש. מ"א ס"ק י"ד. ויש לחוש לדעת המ"א. כה"ח אות ע"ט.

ואם כבוש בתוך ציר או חומץ אם שהה כדי שיתנגנו על האור וירתיח ויתחיל להתבשל הוי כמבושל, דכיון שנשתנה טעמן ע"י הבישול והכבישה לא יוצאין בהם ידי חובה, לבוש.

הגה: עושים החרוסת **ש** מפירות שנמשלו בהם ישראל כגון תפוחים, תאנים, אגוזים, רמונים, שקדים ונותנים עליהם תבלין כגון קנמון וזנגביל הדומים לתבן שהיו מגבלין בו הטיט.

עין משפט ז. אר"ה סימן רי פעיף א

א. האוכל פחות מכזית בין בפת בין בשאר אוכלין, והשותה פחות מרביעית מברך בתחלה **ה** אבל בסוף אינו מברך כלל.

ויש מסתפקים לומר שעל דבר שהוא כברייתו **א** כגון גרגיר של ענב או רימון מברכין לאחריו, וע"כ נכון להזהר שלא לאכול בריה שהיא פחות מכזית.

הגה: אם לקח הגרעין מהבריה לא מקרי בריה **ב**.

ש. עיין בכף החיים אות צ"ט ואות ק' כיצד עשיית החרוסת ע"פ האר"י ז"ל.
ת. תוס' ברכות ל"ט, ורמב"ם הלכות ברכות פ"ג. והטעם דאפי' על פחות מכזית מברך בתחלה כיון שאסור להנות מעולם הזה בלא ברכה, טור.
 וְאִם אָכַל חֲצִי זֵית מִזֵּי הַמִּינִים וְחֲצִי זֵית מְדַבֵּר שֶׁבִרְכָתוֹ נִפְשׁוֹת מִבְּרַךְ נִפְשׁוֹת, כֹּה"ח אות ג'. ועיין ביביע אומר ח"י סימן י"ט דהעלה דאין לברך כלל.
 וְאִם אָכַל חֲצִי זֵית מִמִּין שֶׁמִּבְּרַכִּין אַחֲרָיו עַל הַעֵץ וְחֲצִי זֵית שֶׁמִּבְּרַכִּין אַחֲרָיו עַל הַמַּחִיָּה או חצי זית פת אף שאין כאן ברכה אחרונה נפשות, מ"מ מברך ג"כ נפשות, שם. ואם אכל חצי זית מזונות וחצי זית פת מברך אחריהם על המחיה.
 וְהָיָה כֹּל הַמְשַׁקֵּין מִצִּטְרֵפִין לְרִבִּיעִית, אֲבָל אוֹכֵל וְשָׁתִיָּה אֵין מִצִּטְרֵפִין כִּמ"ש בסי' רי"ב.
 וְצָרִיךְ לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יִשְׁהֶה בְּאֲכִילָתוֹ הַכֹּזֵית יוֹתֵר מִכֹּדֵי אֲכִילַת פֶּרֶס הַיּוֹת וְיֵשׁ בַּזֶּה מַחְלֻקָּת, וְאִם שֶׁהָיָה כֹּדֵי אֲכִילַת פֶּרֶס יִהְיֶה רַבֵּי הַבְּרַכָּה בְּלִבּוֹ אִם אֵין לוֹ לֵאכּוֹל עוֹד כֹּזֵית בְּכֹדֵי אֲכִילַת פֶּרֶס, כֹּה"ח אות ז'.
 וְשִׁיעוֹר פֶּרֶס לְדַעַת מִר"ן כֹּדֵי אֲכִילַת ג' בִּיצִים כִּמ"ש בסי' ר"ח ובכה"ח שם אות נ"ג. וזמנו כֹּדֵי ד' רִגְעִים לְעֵנִין בְּרַכָּה לְחוֹמְרָא וְלְעֵנִין יוֹה"כ בְּחוֹלָה יֵשׁ לְשַׁעַר לְחוֹמְרָא ה' רִגְעִים, כֹּה"ח אות ח'.
 וְגַם לְעֵנִין שְׁתִּיָּה אִם שְׁתֵּה מֵעֵט וְחֹזֵר וְשְׁתֵּה אִם יֵשׁ מִתְּחִילַת הַשְּׁתִּיָּה רִאשׁוֹנָה עַד סוּף הַשְּׁתִּיָּה הַשְּׁנִיָּה כֹּדֵי שְׁתִּיָּת רִבִּיעִית מִצִּטְרֵפִין לְשִׁיעוֹר רִבִּיעִית, וְאִם לֹא אֵין מִצִּטְרֵפִין. שם אות ט'.
 וְאִם אָכַל פְּחוֹת מִכְשִׁיעוֹר וַיֵּצֵא מִמְּקוֹמוֹ וְחֹזֵר לְבָרֶךְ שׁוֹב בְּרַכָּה רִאשׁוֹנָה אִפִּי בְּפֶת וְאֲכַל בְּפֶעַם הַשְּׁנִיָּה חֲצִי שִׁיעוֹר בְּכֹדֵי אֲכִילַת פֶּרֶס מֵהָאֲכִילָה הַרִאשׁוֹנָה מִצִּטְרֵפִין, מ"א ס"ק א'.
א. ודוקא שאוכל הבריה כמו שהיא אבל אם מרסקה ואח"כ אוכלה אין זה בריה, ואפי' אכלו עם הגרעין מרוסק, כה"ח אות ט"ז.
ב. ואם אכל מה שבתוך הגרעין הוי בריה דאכל מה שראוי לאכול ממנה, מ"א ס"ק ד'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

א. ב. יש מסתפקים גם בברכה האחרונה של היין אם מברכין אותה על כזית וע"כ טוב ליזהר לשתות פחות מכזית * או שישתה רביעית כדי שלא להכנס לספק.

ג. וכך כתב בשו"ע סי' ק"צ סעיף ג'.